

WPŁYW EPIDEMII COVID-19 NA TRANSAKcje FINANSOWANIA DŁUŻNEGO NA RYNKU POLSKIM

Epidemia COVID-19 może stanowić wyzwanie dla istniejących stosunków między stronami transakcji finansowania w formie kredytów i obligacji.

W Polsce na dzień przygotowania niniejszego artykułu (16 marca 2020 r.) nie są znane żadne przypadki wypowiedzenia lub modyfikacji umów kredytowych ani też przedstawienia obligacji do natychmiastowego wykupu z powodu zagrożenia epidemią. W aktualnej sytuacji rodzą się jednak zasadne obawy o utrzymanie płynności i zdolności kredytowej kredytobiorców/emitentów w niektórych sektorach, co wynika z ogólnej sytuacji oraz środków prawnych podejmowanych przez rząd w związku z zagrożeniem. Pojawiły się w związku z tym zapowiedzi wsparcia kredytobiorców dotkniętych skutkami epidemii - zarówno przez banki, jak i instytucje państwowe. W niniejszym opracowaniu przedstawiamy wybrane zagadnienia dotyczące finansowania dłużnego udzielonego przedsiębiorcom w Polsce w formie kredytów i obligacji oraz ryzyka prawne, które strony tych transakcji (dłużnicy i wierzyciele) powinni wziąć pod uwagę przy analizie aktualnej sytuacji.

SIŁA WYŻSZA, NADZWYCZAJNA ZMIANA STOSUNKÓW, KLAUZULA MAC, NADUŻYCIE PRAWA PODMIOTOWEGO

Siła wyższa

Wystąpienie epidemii jest często analizowane w kontekście pojęcia "siły wyższej", której wprowadzie nie definiują przepisy, ale które występuje w umowach i które w nauce zwykle definiuje się jako zdarzenie zewnętrzne i niemożliwe do rozsądnego przewidzenia i którego skutkom nie można zapobiec. Wystąpienie siły wyższej wyłącza lub ogranicza odpowiedzialność strony umowy za wykonanie zobowiązania.

O ile klauzule siły wyższej często występują w wielu typach umów handlowych, budowlanych, deweloperskich itd., to umowy kredytowe

Zagadnienia

- Siła wyższa, nadzwyczajna zmiana stosunków, klauzula mac, nadużycie prawa podmiotowego
- Inne przypadki naruszenia umowy lub podstawy przedterminowego wykupu
- Obowiązki informacyjne, wskaźniki finansowe i uzgodnienia z wierzycielami
- Terminy zastrzeżone w umowie lub warunkach emisji
- Przyspieszenie wymagalności kredytu i wypowiedzenie umowy kredytu
- Przedstawienie obligacji do przedterminowego wykupu
- Pomoc rządowa i rozwiązania systemowe
- Test wypłacalności

(w szczególności oparte na standardzie LMA) czy warunki emisji obligacji z reguły nie zawierają żadnych postanowień dotyczących siły wyższej, które mogłyby chronić kredytobiorcę albo emitenta obligacji. Przeciwnie, np. umowy kredytowe dotyczące finansowania projektów lub inwestycji mogą zawierać specyficzne przypadki naruszenia, za które odpowiada kredytobiorca, takie jak np. zawieszenie wykonania zobowiązań przez kontrahenta kredytobiorcy z uwagi na klauzulę siły wyższej (obejmującą np. epidemię).

Nadzwyczajna zmiana stosunków

Nagły, nieprzewidywany wybuch epidemii powodujący, że wykonanie zobowiązania wiązałoby się dla strony umowy z nadmiernymi trudnościami albo groziło jej rażącą stratą może w teorii stanowić podstawę dochodzenia na drodze sądowej dostosowania zobowiązania z umowy do nowych, zmienionych warunków, a gdyby nie było to możliwe – domagania się rozwiązania umowy. Taką możliwość daje art. 357¹ kodeksu cywilnego (tzw. klauzula rebus sic stantibus). Modyfikacja umowy przez sąd może dotyczyć w tym kontekście zarówno czasu, jak i sposobu spełnienia świadczenia poprzez m.in. odroczenie terminu zapłaty lub rozłożenie zadłużenia na raty.

Ewentualna modyfikacja zobowiązania w tym trybie dotyczy co od zasady wyłącznie umów, zatem mogłaby z pewnością dotyczyć umowy kredytowej. Jest dyskusyjne, czy sąd mógłby zmodyfikować w analogiczny sposób zobowiązania z tytułu obligacji, które nie są umowami. W doktrynie i orzecznictwie dominuje teoria, zgodnie z którą obligacja jako papier wartościowy powstaje w wyniku zawarcia umowy pomiędzy emitentem a obligatariuszem. Można zatem argumentować, że powództwo oparte o kodeksową klauzulę nadzwyczajnej zmiany stosunków jest dopuszczalne także w odniesieniu do obligacji.

Warto dodać, że powołanie się na art. 357¹ kodeksu cywilnego jest możliwe jedynie w przypadku umów poddanych prawu polskiemu, natomiast w umowach rządzonych prawem angielskim byłoby całkowicie bezprzedmiotowe. Możliwość powołania się przez kredytobiorcę na nadzwyczajną zmianę stosunków według prawa polskiego może być jednak warunkowana treścią zawartej umowy, a w szczególności brzmieniem tzw. klauzuli MAC dotyczącej wystąpienia istotnej niekorzystnej zmiany (ang. material adverse change).

Klauzule MAC

Klauzula MAC to swoista klauzula generalna, która występuje w wielu umowach kredytowych i umożliwia kredytodawcom m.in. wypowiedzenie umowy (albo – w umowach rządzonych prawem angielskim – przyspieszenie terminu spłaty, tzw. "acceleration") w razie wystąpienia okoliczności, które mogą mieć istotny negatywny wpływ na działalność kredytobiorcy i jego sytuację finansową, a których nie można było przewidzieć przed zawarciem umowy kredytowej (i które, z powodu braku możliwości ich przewidzenia, nie zostały ujęte jako szczególne zobowiązania lub przypadki naruszenia umowy).

Brzmienie klauzul MAC i przesłanek ich zastosowania w poszczególnych umowach może się istotnie różnić, ale wystąpienie takiej "istotnej niekorzystnej zmiany" zawsze stanowi przypadek naruszenia umowy (event of default), a ryzyko oraz konsekwencje jego wystąpienia obciążają kredytobiorcę.

Warto zauważyć, że w umowach poddanych prawu polskiemu klauzula MAC pokrywa się z ustawową przesłanką wypowiedzenia umowy zawartą w Prawie bankowym, obejmującą utratę zdolności kredytowej (art. 75 Prawa bankowego zawiera korzystny dla banków zapis, iż bank może wypowiedzieć umowę kredytu w razie utraty przez kredytobiorcę zdolności kredytowej, tj. zdolności do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w umowie).

Nadzwyczajna zmiana stosunków a klauzule MAC – kredyty

Można argumentować z perspektywy kredytodawców, że zamiarem stron umowy kredytowej, w której umieszczono typową klauzulę MAC, było umowne wykluczenie możliwości powołania się przez kredytobiorcę na kodeksową klauzulę nadzwyczajnej zmiany stosunków (takie umowne wyłączenie klauzuli kodeksowej jest uważane za dopuszczalne i skuteczne przez doktrynę i orzecznictwo). Idąc tym tropem, ewentualna modyfikacja przez sąd umowy kredytowej zawierającej klauzulę MAC na podstawie klauzuli nadzwyczajnej zmiany stosunków wydawałaby się mało prawdopodobna.

Nawet jeśli przyjąć, że konkretna umowa kredytowa mogłaby podlegać modyfikacji w oparciu o kodeksową klauzulę nadzwyczajnej zmiany stosunków, to względy praktyczne (zwłaszcza niepewny wynik procesu oraz czas niezbędny do uzyskania orzeczenia sądu) powodują, że tego typu powództwo nie jest najbardziej optymalnym rozwiązaniem. Szybszą i bardziej efektywną drogą modyfikacji zobowiązania wydaje się być restrukturyzacja umowna (konsensualna), a w przypadku jej niepowodzenia - postępowanie restrukturyzacyjne (oczywiście pod warunkiem spełnienia ustawowych przesłanek).

Nadzwyczajna zmiana stosunków a klauzule MAC – obligacje

Powyższe konkluzje mają również zastosowanie do warunków emisji obligacji, w których również (choć rzadziej) spotykane są podstawy przedterminowego wykupu obligacji obejmujące wystąpienie zdarzeń i okoliczności definiowanych w sposób zbliżony do klauzul MAC zawartych w umowach kredytowych.

Zakładając, że dopuszczalne jest powództwo oparte o kodeksową klauzulę nadzwyczajnej zmiany stosunków w odniesieniu do obligacji, konieczna będzie analiza treści warunków emisji, a zwłaszcza czy występuje w nich klauzula MAC, której treść może wykluczyć tę możliwość. Aktualne będzie też pytanie, na ile efektywne byłoby to narzędzie z perspektywy czasu potrzebnego do uzyskania orzeczenia sądu.

W przypadku dłużnika, którego działalność jest finansowana zarówno w formie kredytów, jak i obligacji:

- gdy warunki emisji obligacji nie zawierają podstawy przedterminowego wykupu odnoszącej się do MAC zaś umowa kredytowa przewiduje oparty o MAC przypadek naruszenia, konieczna będzie weryfikacja, czy ewentualne skorzystanie przez kredytodawców z klauzuli MAC nie będzie "wtórną" przesłanką przedterminowego wykupu obligacji obejmującą tzw. krzyżowe naruszenie (cross-default) lub krzyżowe przyspieszenie wymagalności (cross-acceleration);
- zawsze należy przeanalizować, jak na wzajemne relacje wierzycieli oraz ich relacje z dłużnikiem wpływają zapisane w dokumentacji obu finansowań procesy i warunki podejmowania decyzji dotyczących

przyspieszenia wymagalności zobowiązań. Kredytodawcy konsorcjalni mogą podejmować decyzje w mniej sformalizowany sposób niż obligatariusze (którzy muszą przeprowadzić sformalizowane zgromadzenie obligatariuszy z minimalnym terminem zwołania). Z drugiej strony, kredytodawców wiążą ustawowe terminy i procedury wypowiedzenia umowy, co kontrastuje z brakiem tego typu ograniczeń w odniesieniu do obligacji.

Nadużycie prawa podmiotowego

Wypowiedzenie umowy kredytowej względnie żądanie przedterminowego wykupu obligacji może podlegać ocenie w kontekście potencjalnego zarzutu nadużycia przez wierzycieli prawa podmiotowego na podstawie art. 5 kodeksu cywilnego. Kredytodawcy i obligatariusze powinni podejmować decyzje w tym zakresie z odpowiednią dozą ostrożności, zwłaszcza jeśli przyspieszenie terminu wymagalności miałyby nastąpić w oparciu o klauzule ogólne (jak np. MAC) lub przesłanki podlegające ocenie (jak utrata zdolności kredytowej).

Z drugiej strony, kredytobiorca względnie emitent rozważający skorzystanie z tego zarzutu musi udowodnić w procesie sądowym, że wierzyciele skorzystali ze swych praw w sposób sprzeczny z ich społeczno-gospodarczym przeznaczeniem lub z zasadami współżycia społecznego. Wchodzą zatem w grę analogiczne ograniczenia praktyczne jak w przypadku opisanej wcześniej kodeksowej klauzuli nadzwyczajnej zmiany stosunków (tzn. niepewny wynik procesu oraz czas niezbędny do uzyskania wyroku).

INNE PRZYPADKI NARUSZENIA UMOWY LUB PODSTAWY PRZEDTERMINOWEGO WYKUPU

Epidemia COVID-19 i środki podejmowane przez rząd w celu jej ograniczenia mogą powodować wystąpienie specyficznych przypadków naruszenia (opisanych w umowie kredytowej) lub podstawy do przedterminowego wykupu obligacji (opisanej w warunkach ich emisji), co może stanowić podstawę wypowiedzenia umowy kredytowej albo żądania przedterminowego wykupu obligacji.

Przykładowo, przymusowe zawieszenie lub inne ograniczenie działalności kredytobiorcy/emitenta prowadzącego restauracje lub sklepy w centrach handlowych może stanowić przypadek naruszenia umowy kredytu lub podstawę wcześniejszego wykupu obligacji, ale powołanie się na taki przypadek przez kredytodawcę lub obligatariuszy może być uzależnione od czasu, na jaki zawieszono działalność, lub zakresu ograniczenia działalności.

Z drugiej strony, taka okoliczność zapewne będzie mieć wpływ na spełnienie przez kredytobiorców/emitentów wymaganych wskaźników finansowych (financial covenants).

OBOWIĄZKI INFORMACYJNE, WSKAŹNIKI FINANSOWE I UZGODNIENIA Z WIERZYCIELAMI

Kredytobiorcy i emitenci powinni zwrócić uwagę na terminy, w jakich zobowiązani są do przekazania sprawozdań finansowych, świadectw zgodności i pozostałych dokumentów wymaganych na podstawie umowy kredytowej lub warunków emisji obligacji. Rozwój epidemii i związane z tym ograniczenia w podróżowaniu i utrudnienia w utrzymaniu ciągłości pracy mogą mieć wpływ na ich terminowe przygotowanie przez audytorów.

Jednocześnie, jeżeli analiza wpływu epidemii na sytuację kredytobiorcy/emitenta będzie wskazywała, że zaistniał przypadek naruszenia w rozumieniu umowy kredytowej lub podstawa do przedterminowego wykupu obligacji, to taka informacja niezwłocznie powinna zostać przekazana wierzycielom wraz z opisem podjętych działań naprawczych. Zwykle bowiem dłużnicy są zobowiązani do natychmiastowego informowania o przypadku naruszenia, nawet jeśli dokumentacja pozwala na jego naprawienie a ustalony okres naprawczy jeszcze nie upłynął.

Warto by kredytobiorcy/emitenci rozważyli przedstawienie instytucjom finansującym swoich przewidywań i analiz co do wpływu rozwoju epidemii na działalność oraz (korzystnych lub niekorzystnych) zmian sytuacji finansowej ze wskazaniem oczekiwanej perspektywy czasowej oraz ewentualnych środków zaradczych (z zastrzeżeniem, w przypadku spółek publicznych, obowiązków raportowania prognoz finansowych zgodnie z MAR).

Jeżeli prowadziłoby to do konkluzji, że ustalone w umowie lub warunkach emisji wskaźniki finansowe (*financial covenants*), wymagania dotyczące ratingu czy inne zobowiązania nie zostaną w przyszłości dotrzymane, należy zawczasu wystąpić do wierzycieli o ich uchylenie (*waiver*) i odpowiednią zmianę dokumentacji lub czasowe (na czas prowadzenia rozmów) zobowiązanie się wierzycieli do powstrzymania się od egzekwowania uprawnień (*standstill*)¹.

O ile bowiem prognoza niespełnienia takich zobowiązań zwykle nie może być samoistnym powodem wypowiedzenia umowy albo przedterminowego wykupu obligacji, to fakt ich niespełnienia w określonym terminie może prowadzić do tzw. krzyżowego naruszenia (*cross-default*) w innych umowach kredytowych/warunkach emisji obligacji.

Finansujący powinni z kolei rozważyć skorzystanie z przysługujących im na gruncie dokumentacji finansowania narzędzi w postaci możliwości zobowiązania dłużników do przedstawienia informacji o bieżącej sytuacji finansowej i operacyjnej, tak aby móc oszacować, na ile na działalność danego przedsiębiorcy przekładają się bieżące wydarzenia, i w jakim zakresie (jeśli w ogóle) parametry udzielonego finansowania (w szczególności harmonogramy spłaty/wykupu czy poziomy wskaźników finansowych) wymagają dostosowania.

Ponadto, finansujący powinni rozważyć, czy – wobec pogorszenia się sytuacji ich dłużników – zasadne jest żądanie ustanowienia dodatkowych zabezpieczeń jako konsekwencja wystąpienia przypadku naruszenia na gruncie umowy kredytowej.

TERMINY ZASTRZEŻONE W UMOWIE LUB WARUNKACH EMISJI

Niewykluczone, że rozwój sytuacji związanej z rozprzestrzenianiem się epidemii będzie miał wpływ na właściwe ustalenie terminów płatności. W wielu umowach kredytowych i warunkach emisji obligacji „Dzień Roboczy” definiowany jest jako dzień, w którym banki są otwarte i prowadzą ogólną działalność, z wyłączeniem sobót i niedziel. Może się jednak zdarzyć, że

¹ Preferencję uzgadniania konsensualnych rozwiązań wobec trudności finansowych kredytobiorców podkreśla przyjęta przez Związek Banków Polskich w grudniu 2019 r. rekomendacja dot. dobrych praktyk procesów restrukturyzacji, dostępna pod adresem <https://www.zbp.pl/Aktualnosci/Stanowiska-i-komentarze/Rekomendacja-ZBP-dotyczaca-Dobrych-Praktyk-Procesow-Restrukturyzacji-Przedsiębiorstw>

zostaną wprowadzone dodatkowe dni wolne od pracy, co z kolei może mieć wpływ na ustalenie terminu wypłaty lub spłaty kredytu, wykupu obligacji, płatności odsetek, okresów odsetkowych, terminów doręczeń lub innych istotnych terminów. Może to być szczególnie problematyczne w sytuacji, gdy "Dzień Roboczy" został zdefiniowany w odniesieniu do zagranicznego centrum kapitałowego (np. Londyn czy Nowy Jork).

PRZYSPIESZENIE WYMAGALNOŚCI KREDYTU I WYPOWIEDZENIE UMOWY KREDYTU

Prawo kredytodawcy do żądania przedterminowej spłaty kredytu należy oceniać w świetle prawa, któremu poddana jest umowa kredytu. Według prawa angielskiego strony mogą uzgodnić (i zwykle tak czynią), że w razie zaistnienia przypadku naruszenia umowy kredyt może zostać postawiony w stan natychmiastowej wymagalności, tzn. podlega spłacie „na żądanie”.

W takim przypadku do określenia terminu spłaty przyjmuje się test „mechaniki płatności”, zgodnie z którym kredytobiorcy przysługuje jedynie krótki termin - nie więcej niż kilka godzin od zgłoszenia żądania - na dokonanie przelewu, a nie termin uzasadniony potrzebą pozyskania środków pieniężnych na spłatę (np. w drodze refinansowania lub zbycia aktywów).

Na gruncie prawa polskiego, w art. 75 Prawa bankowego przyjęto podejście dużo mniej korzystne dla banków. W celu sankcyjnego przyspieszenia terminu spłaty kredytu bank musi wypowiedzieć umowę kredytu, z terminem wypowiedzenia co najmniej 30-dniowym albo (w razie zagrożenia upadłością kredytobiorcy) 7-dniowym. Ponadto, na podstawie art. 75c Prawa bankowego obowiązuje dodatkowa procedura wezwania do zapłaty, skutkująca przyznaniem kredytobiorcy dodatkowego okresu karencji wynoszącego co najmniej 14 dni. Jeżeli kredytobiorca opóźnia się z zapłatą zobowiązania w terminie, bank ma obowiązek najpierw wezwać go do zapłaty w terminie co najmniej 14 dni roboczych. W ciągu 14 dni po otrzymaniu takiego wezwania kredytobiorca może wystąpić z wnioskiem o restrukturyzację zadłużenia, a bank ma obowiązek należycie rozpatrzyć ten wniosek. Dopiero po upływie tego terminu bank może wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30-dniowego lub (odpowiednio) 7-dniowego okresu wypowiedzenia.

Warto jednak podkreślić, że okres wypowiedzenia nie obowiązuje w odniesieniu do prawa kredytodawcy do obniżenia kwoty udzielonego (a jeszcze niewypłaconego) kredytu w razie niedotrzymania warunków kredytu.

PRZEDSTAWIENIE OBLIGACJI DO PRZEDTERMINOWEGO WYKUPU

Obligatariusze nie są związani ograniczeniami analogicznymi do wskazanych wyżej przesłanek i warunków przyspieszenia terminu wymagalności kredytu. Postawienie obligacji w "stan przyspieszonej wymagalności" (czyli żądanie ich przedterminowego wykupu) nie jest obwarowane terminami wypowiedzenia wynikającymi z Prawa bankowego ani też obligatoryjną procedurą umożliwiającą próbę restrukturyzacji zobowiązania.

POMOC RZĄDOWA I ROZWIĄZANIA SYSTEMOWE

W dniu 16 marca 2020r. Związek Banków Polskich opublikował komunikat, w którym przedstawił uzgodnione z bankami działania pomocowe dla kredytobiorców dotkniętych epidemią COVID-19, które zostaną niezwłocznie podjęte przez banki. Zgodnie z zapowiedzią:

- banki będą stosowały uproszczone procedury w przyznawaniu odroczenia (zawieszenia) spłaty rat kapitałowo-odsetkowych lub rat kapitałowych

przez okres do 3 miesięcy, co spowoduje automatyczne wydłużenie o ten sam okres łącznego okresu spłaty kredytu pod warunkiem przedłużenia okresu obowiązywania zabezpieczenia spłaty kredytu.

Ułatwienia te będą dotyczyły kredytów mieszkaniowych, konsumpcyjnych dla klientów indywidualnych oraz kredytów dla przedsiębiorców, i będą z nich mogli skorzystać kredytobiorcy, którzy uzasadnią konieczność odroczenia (zawieszenia) spłaty kredytu ich sytuacją finansową spowodowaną epidemią COVID-19.

Składanie wniosków zostanie odformalizowane. Nie będzie konieczności składania dodatkowych dokumentów i zaświadczeń potwierdzających w sposób szczegółowy aktualną sytuację finansowo-gospodarczą danego kredytobiorcy. Ponadto, banki zapewnią możliwość składania wniosków również w formie zdalnej, tj. za pośrednictwem poczty elektronicznej, bankowości elektronicznej lub telefonicznie (nawet w sytuacji, gdy nie zostało to przewidziane w umowie z bankiem, pod warunkiem możliwości dokonania identyfikacji klienta). Jednocześnie, za przyjęcie i rozpatrzenie wniosków w tym zakresie banki nie będą pobierać opłat lub prowizji;

- banki, które posiadają w swojej grupie kapitałowej firmę leasingową lub faktoringową podejmą działania w celu zastosowania odroczenia spłat rat od klientów na zasadach analogicznych do stosowanego przez bank odroczenia spłaty kredytów;
- wszystkim przedsiębiorcom dotkniętym skutkami epidemii COVID-19, którzy mieli na koniec 2019 r. zdolność kredytową, a którym w najbliższych miesiącach upływa termin odnowienia istniejącego finansowania, banki udzielą pomocy w postaci odnowienia na wniosek finansowania na okres do 6 miesięcy;
- w stosunku do swoich klientów będących przedsiębiorcami, dotkniętymi skutkami epidemii COVID-19, banki zapowiedziały gotowość do uruchomienia procesu ułatwienia dostępu do krótkoterminowego kredytu służącego ustabilizowaniu ich sytuacji finansowej. Szczegóły w tym zakresie mają zostać przedstawione w kolejnym komunikacie ZBP po zakończeniu prac zainicjowanych w ostatnich dniach przez władze państwowe, które umożliwią zaoferowanie takiej pomocy.

W zamian za udział w programie wsparcia kredytobiorców banki mogą spodziewać się złagodzenia pewnych parametrów regulacyjnych w zakresie kapitałowym, fiskalnym czy sposobu klasyfikacji kredytów nieregularnych. Wsparcie w tym zakresie zadeklarował Prezes NBP.

Nad wsparciem dla przedsiębiorców w związku z rozwojem epidemii pracuje także rząd, który zapowiedział, że 17 marca przedstawi projekt ustawy zawierającej tzw. pakiet osłonowy dla przedsiębiorców, zawierający m.in. instrumenty ukierunkowane na zapewnienie płynności finansowej.

Szczegóły planów rządowych, nie są jeszcze znane w chwili przygotowania niniejszego opracowania.

TEST WYPŁACALNOŚCI

Wskazujemy, że żadne z rozważanych na dzień publikacji niniejszego artykułu rozwiązań pomocowych dla przedsiębiorców nie przewiduje ingerencji w testy niewypłacalności wynikające z Prawa upadłościowego i Prawa restrukturyzacyjnego. Zwracamy uwagę, że stwierdzenie stanu niewypłacalności obliuguje reprezentantów dłużnika

(pod rygorem odpowiedzialności karnej i odszkodowawczej wobec wierzycieli) do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

Dla przypomnienia:

- w przypadku testu płynnościowego, dłużnik jest uznany za niewypłacalnego, jeśli utraci zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych (przy czym domniemywa się, że taka utrata zdolności ma miejsce, gdy opóźnienie w wykonaniu zobowiązań pieniężnych przekracza trzy miesiące);
- test bilansowy ma zastosowanie jedynie do dłużników będących osobami prawnymi i spółkami osobowymi², gdzie taki dłużnik uważany jest za niewypłacalnego również wtedy, gdy jego zobowiązania pieniężne przekraczają wartość jego majątku³, a stan ten utrzymuje się przez dłużej niż dwadzieścia cztery miesiące. Przyszłe zobowiązania (w tym zobowiązania podlegające warunkowi zawieszającemu) i pożyczki wspólników/akcjonariuszy nie są wliczane do zobowiązań pieniężnych na potrzeby tego testu.

Wobec powyższego tym bardziej istotne wydaje się przeprowadzenie przez dłużników, którzy w obliczu epidemii znaleźli się w trudnej sytuacji finansowej, nie tylko weryfikacji wiążących ich zobowiązań na podstawie dokumentów finansowania (oraz możliwości skorzystania z pomocy na podstawie instrumentów oferowanych przez rząd, parlament czy banki), ale też weryfikacji, czy spełniają kryterium niewypłacalności (w szczególności przesłanka płynnościowa).

Efektom tej weryfikacji powinien być przegląd opcji strategicznych, w ramach którego ocenione zostanie, czy w określonej sytuacji wystarczające jest tylko skorzystanie z "wakacji kredytowych" oferowanych przez państwo, rozpoczęcie rozmów z wierzycielami w ramach restrukturyzacji konsensualnej, czy też konieczne jest poszukiwanie ochrony sądowej w ramach postępowania upadłościowego lub restrukturyzacyjnego.

INNE PUBLIKACJE CLIFFORD CHANCE

Niniejszy artykuł ograniczony jest do wybranych kwestii charakterystycznych dla transakcji finansowania na rynku polskim. Zachęcamy Państwa do zapoznania się z innymi publikacjami Clifford Chance dotyczącymi skutków epidemii COVID-19 dla transakcji finansowania na rynkach międzynarodowych, które dostępne są pod następującym adresem:

https://www.cliffordchance.com/insights/thought_leadership/coronavirus.html

² Z wyjątkiem spółek, w których co najmniej jedna osoba fizyczna odpowiada całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki.

³ Prawo upadłościowe nie precyzuje, czy odnosi się to do wartości rynkowej czy księgowej, i kwestia ta pozostaje otwarta do interpretacji. Zapewne (i zgodnie z intencją ustawodawców) ma to być wartość rynkowa, ponieważ test powinien mierzyć, czy w wyniku likwidacji faktycznie zostanie uzyskana kwota wystarczająca na zaspokojenie wierzycieli.

KONTAKT

Grzegorz Namiotkiewicz
Partner

T +48 22 627 11 77
E grzegorz.namiotkiewicz
@cliffordchance.com

Jan Zdzienicki
Of Counsel

T +48 22 627 11 77
E jan.zdzienicki
@cliffordchance.com

Paweł Długoborski
Advocate

T +48 22 627 11 77
E pawel.dlugoborski
@cliffordchance.com

Andrzej Stosio
Partner

T +48 22 627 11 77
E andrzej.stosio
@cliffordchance.com

Grzegorz Abram
Counsel

T +48 22 627 11 77
E grzegorz.abram
@cliffordchance.com

Marta Żuralska
Lawyer

T +48 22 627 11 77
E marta.zuralska
@cliffordchance.com

Miłosz Gołąb
Partner

T +48 22 627 11 77
E milosz.golab
@cliffordchance.com

Mateusz Chruściak
Advocate

T +48 22 627 11 77
E mateusz.chrusciak
@cliffordchance.com

Niniejsza publikacja nie omawia wszystkich aspektów przedstawianych zagadnień i nie stanowi porady prawnej ani porady innego rodzaju.

www.cliffordchance.com

Norway House, ul. Lwowska 19, 00-660
Warsaw, Poland

© Clifford Chance 2020

Clifford Chance, Janicka, Krużewski,
Namiotkiewicz i wspólnicy spółka
komandytowa

Abu Dhabi • Amsterdam • Barcelona • Beijing •
Brussels • Bucharest • Casablanca • Dubai •
Düsseldorf • Frankfurt • Hong Kong • Istanbul •
London • Luxembourg • Madrid • Milan •
Moscow • Munich • Newcastle • New York •
Paris • Perth • Prague • Rome • São Paulo •
Seoul • Shanghai • Singapore • Sydney •
Tokyo • Warsaw • Washington, D.C.

Clifford Chance has a co-operation agreement
with Abuhimed Alsheikh Alhagbani Law Firm
in Riyadh.

Clifford Chance has a best friends relationship
with Redcliffe Partners in Ukraine.